

RESULTATEN CONSULTATIE

Marktpartijen hebben de gelegenheid gehad om tussen 14 juli en 30 september 2023 te reageren op de voorgenomen Q&A's inzake het onafhankelijk functioneren van de raad van commissarissen. DNB heeft 3 consultatiereacties ontvangen. Onderstaande tabel geeft het ontvangen commentaar weer, de reactie van DNB, en de eventuele wijzigingen die uit het commentaar volgden.

#	Partij	Samenvatting reactie	Reactie DNB	Wijzigingen (Ja/Nee)
Q&A onafhankelijkheid raad van commissarissen – Verzekeraars				
1	Zorg en Zekerheid	<p>Aantoonbaarheid</p> <p>Zorg en Zekerheid vraagt of handvatten geboden kunnen worden voor de aantoonbaarheid van onafhankelijkheid. Daarnaast merkt Zorg en Zekerheid op dat de wijze waarop de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) en DNB onafhankelijkheid aangetoond willen zien van elkaar afwijkt.</p>	<p>DNB onderkent dat de wijze waarop onafhankelijkheid beoordeeld wordt per toezichthouder kan verschillen. Ten aanzien van de vraag of handvatten geboden kunnen worden voor de aantoonbaarheid van onafhankelijkheid, verwijst DNB naar de bijlage van de Beleidsregel geschiktheid 2012. Daarin is een beschrijving opgenomen van relevante competenties om geschiktheid aan te kunnen tonen, waaronder ook de competentie 'onafhankelijkheid'. Volledigheidshalve verwijst DNB ook naar punt 5 van dit feedbackstatement. Daarin is aangegeven dat ten aanzien van de vraag wanneer een commissaris als formeel onafhankelijk kan worden beschouwd, aangesloten zal worden bij de EBA/ESMA Richtsnoeren voor het beoordelen van de geschiktheid van leden van het</p>	Ja

			leidinggevend orgaan en medewerkers met een sleutelfunctie (EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid).	
2	Verbond van Verzekeraars (Verbond)	Aanleiding herziening bestaand beleid Het Verbond vraagt naar de aanleiding voor de herziening van het bestaande beleid. Volgens het Verbond is het huidige beleid vastgesteld in 2019, waarbij verzekeraars tot uiterlijk 1 januari 2023 de tijd hadden om te voldoen aan dit beleid. Opgemerkt wordt dat ongeveer een half jaar nadat verzekeraars uiterlijk geacht werden te voldoen aan het huidige beleid, dat beleid alweer gewijzigd wordt door DNB.	Na een interne evaluatie heeft DNB, ondanks het relatief korte tijdsbestek sinds de publicatie van de vorige beleidsuiting uit 2019, besloten tot herziening en actualisatie van de bestaande Q&A. De reden hiervoor is dat de bestaande Q&A op sommige punten een strengere en dwingendere invulling van de norm geeft dan, gelet op de van toepassing zijnde wetgeving en de status van de beleidsuiting, passend is.	Nee
3	Verbond	Ingangsdatum herziene Q&A Het Verbond merkt op dat, anders dan in het huidige beleid, in de herziene Q&A niet aangegeven is wanneer aan het nieuwe standpunt van DNB moet worden voldaan. Het Verbond vraagt op welke termijn het herziene beleid van toepassing is.	In de bestaande Q&A is door DNB aangegeven dat instellingen per 1 januari 2023 aan de Q&A 'moeten' voldoen. Deze woordkeuze heeft een strengere en dwingendere redactie dan, gelet op de van toepassing zijnde wetgeving en status van een Q&A, passend is (zie: Leeswijzer beleidsuitingen DNB). Immers, met een Q&A geeft DNB inzicht in haar toezichtpraktijk door middel van interpretatie van wet- en regelgeving. Een Q&A kan daarmee geen zelfstandige toezichtnormen bevatten. Een Q&A bindt DNB, maar instellingen kunnen ook op andere wijze aan de relevante wet- of regelgeving voldoen. De instelling moet daarbij wel gemotiveerd aan DNB kunnen aantonen dat aan die wet- of regelgeving wordt voldaan. In de herziene Q&A is om die reden geen ingangsdatum genoemd. Wel	Nee

			verwacht DNB van instellingen dat zij doorlopend beoordelen of de onafhankelijkheid van de RvC voldoet aan de wettelijke vereisten. DNB zal indien daar aanleiding toe is beoordelen of de onafhankelijkheid van een kandidaat-commissaris en van de RvC in zijn geheel voldoende gewaarborgd is.	
4	Verbond	<p>Elementen uit bestaand beleid niet overgenomen in herziene Q&A</p> <p>Het Verbond is van mening dat de herziene Q&A niet beter aansluit bij een proportionele aanpak en vooral onduidelijkheid creëert doordat elementen uit het bestaand beleid niet terugkomen in de herziene Q&A. Dit ziet op:</p> <p>a) Het standpunt dat ten minste 50% van de RvC uit formeel onafhankelijke commissarissen dient te bestaan wordt niet voortgezet. In de nieuwe Q&A wordt nadrukkelijk benoemd dat ook een strengere invulling mogelijk is (meer dan 50%) en voor bepaalde verzekeraars ook kan leiden tot een minder strenge invulling (minder dan 50%).</p> <p>b) De mogelijkheid dat dochterentiteiten kunnen volstaan met één formeel onafhankelijk RvC-lid indien aan 3 voorwaarden wordt voldaan (1. Er is sprake van een vergunninghoudende dochterentiteit waarvan het moederbedrijf in hetzelfde land (Nederland) is gevestigd; 2. Er is</p>	<p>a) Het standpunt dat een RvC altijd uit ten minste 50% formeel onafhankelijke commissarissen dient te bestaan, komt inderdaad niet terug in de herziene Q&A. In plaats daarvan stelt de geconsulteerde Q&A dat voor <i>'een effectieve borging van de beheerste en integere bedrijfsvoering in beginsel de aanwezigheid van een voldoende aantal formeel onafhankelijke commissarissen in de RvC'</i> vereist is. DNB kan op basis van het relevante wettelijke kader niet onverkort van alle instellingen vereisen dat hun RvC uit ten minste 50% formeel onafhankelijke commissarissen bestaat. Het relevante wettelijke kader voor verzekeraars kent namelijk geen kwantitatieve norm, waardoor DNB case-by-case dient te beoordelen of een verzekeraar een 'voldoende aantal' formeel onafhankelijke commissarissen heeft. Daarbij houdt DNB rekening met de aard, omvang, risico's en complexiteit van de werkzaamheden van de verzekeraar en bij beursgenoteerde verzekeraars met de toepassing van de Corporate Governance Code. Dit kan ertoe leiden dat voor bepaalde verzekeraars minder dan 50% formeel onafhankelijke leden nodig is ter waarborging van een beheerste en integere bedrijfsvoering en een evenwichtige of adequate organisatiestructuur, terwijl voor andere verzekeraars ten minste 50% formeel</p>	Ja

		<p>sprake van geconsolideerd toezicht of van groepstoezicht; 3. De dochterentiteit verleent dezelfde dienst als het moederbedrijf).</p> <p>c) De afzonderlijke Q&A's die onderdeel uitmaken van het huidige beleid en die betrekking hebben op raden van commissarissen binnen verzekeringsgroepen en personele unies. Het Verbond vraagt in dit kader of een formeel onafhankelijk RvC lid op niveau groep ook als onafhankelijk aan te merken is op het niveau van de dochter.</p>	<p>onafhankelijke leden nodig is. De herziene Q&A geeft voorbeelden van omstandigheden waarin ten minste 50% formele onafhankelijke vereist kan zijn en een voorbeeld waarin minder dan 50% formele onafhankelijkheid vereist kan zijn. Naar het oordeel van DNB geeft deze benadering, waarin alle relevante omstandigheden van het geval meegewogen worden en case-by-case beoordeeld wordt welke mate van formele onafhankelijkheid nodig is om een goede invulling te geven aan de norm, juist meer ruimte voor proportionaliteit dan bij een uniforme kwantitatieve norm (50%).</p> <p>b) In de nieuwe Q&A is het uitgangspunt dat een verzekeraar een 'voldoende aantal' onafhankelijke RvC-leden dient te hebben. Bij de beoordeling wat een 'voldoende aantal' is, weegt DNB – zoals hierboven uiteengezet - alle relevante omstandigheden van het geval mee waaronder de aard, omvang, risico's en complexiteit van de werkzaamheden van de verzekeraar. De omstandigheid dat aan de drie voorwaarden zoals genoemd door het Verbond wordt voldaan, kan er in voorkomende gevallen toe leiden dat minder dan 50% formeel onafhankelijke commissarissen vereist is. Elke casus dient echter in zijn geheel beoordeeld te worden. Zo kunnen er andere omstandigheden zijn die, ondanks dat aan de genoemde 3 voorwaarden wordt voldaan, een grotere mate van formele onafhankelijkheid vereisen. Hierbij kan gedacht worden aan situaties waarin belangen van de verzekeraar onverenigbaar zijn met, tegengesteld zijn aan, of ondergeschikt (dreigen te) raken aan, belangen van de aandeelhouder(s) of andere stakeholders. In dat kader wordt in de</p>	
--	--	---	---	--

			<p>herziene Q&A bijvoorbeeld gewezen op de aanwezigheid van een directeur-groootaandeelhouder (DGA).</p> <p>c) DNB verwijst naar punt 5 waarin is toegelicht dat de EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid als uitgangspunt gehanteerd zullen worden bij de beoordeling of een commissaris als formeel onafhankelijk kan worden beschouwd. De EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid kennen geen restricties voor het kwalificeren van een commissaris als formeel onafhankelijk wanneer die persoon ook aangesteld is als formeel onafhankelijke commissaris bij de moederonderneming of holding van de verzekeraar.</p>	
5	Verbond	<p>Kwalificatie 'formeel onafhankelijk' commissaris</p> <p>Het Verbond stelt dat het criterium voor formele onafhankelijkheid onduidelijk is. In de huidige Q&A werd dit criterium nader uitgewerkt aan de hand van de EBA/ESMA Richtsnoeren inzake geschiktheid en de Corporate Governance Code. Deze nadere duiding ontbreekt in de nieuwe Q&A waarmee volgens het Verbond de rechtszekerheid in het geding is.</p>	<p>In de herziene Q&A is verduidelijkt dat de EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid, hoewel niet van toepassing op verzekeraars, goede aanknopingspunten bieden voor de beoordeling of een commissaris als formeel onafhankelijk kan worden beschouwd. Om deze reden neemt DNB bij de beoordeling of een commissaris bij een verzekeraar als formeel onafhankelijk kan worden beschouwd deze richtsnoeren als uitgangspunt (richtsnoeren 89 t/m 91). De verzekeraar kan onderbouwd hiervan afwijken als zij afdoende kan aantonen waarom zij van oordeel is dat de commissaris toch als formeel onafhankelijk moet worden beschouwd.</p>	Ja
6	Verbond	<p>Relevante omstandigheden voor het aantal formeel onafhankelijke commissarissen</p>	<p>Ad 1: Aard, omvang, risico's en complexiteit worden in de herziene Q&A genoemd als relevante omstandigheden onder het kopje 'Wat is een 'voldoende aantal' formeel onafhankelijke commissarissen?' voorafgaand aan de voorbeelden van omstandigheden</p>	Ja

	<p>Het Verbond heeft vragen/opmerkingen over de in de herziene Q&A genoemde relevante omstandigheden voor het aantal formeel onafhankelijke commissarissen.</p> <p><i>1) Aard, omvang, risico's en complexiteit;</i> <i>2) Groepsstructuur met verschillende diensten;</i> <i>3) Meerderheidsbelang;</i> <i>4) Moeder buiten de EER.</i></p> <p>Ad 1: Het Verbond ziet niet in welk verband er is tussen dit criterium en formele onafhankelijkheid.</p> <p>Ad 2: Het Verbond stelt dat de situatie dat een verzekeraar deel uitmaakt van een groep waarbij de moederonderneming een entiteit is met een andere dienstverlening en/of die niet dezelfde vergunning heeft in beginsel geen bezwaar hoeft te zijn in het kader van formele onafhankelijkheid, mits uiteraard de commissarissen geschikt zijn om die rollen te vervullen.</p> <p>Ad 3: Het Verbond merkt op dat het criterium 'meerderheidsbelang of aanzienlijk minderheidsbelang' onduidelijk is en stelt dat de meeste</p>	<p>waarin ten minste 50% formele onafhankelijkheid nodig kan zijn. Uit de geldende wet- en regelgeving (art. 3:17 Wft en artt. 17 en 26.2 Bpr) volgt dat de bedrijfsvoering van een verzekeraar afgestemd dient te zijn op de aard, omvang, risico's en complexiteit van de werkzaamheden van de verzekeraar. Deze proportionele toepassing van de regels kan er bijvoorbeeld toe leiden dat een kleine, niet complexe verzekeraar kan volstaan met minder dan 50% formeel onafhankelijke commissarissen en een grote, complexe verzekeraar juist over een RvC met ten minste 50% formeel onafhankelijke commissarissen dient te beschikken.</p> <p>Ad 2, 3 en 4: Bepaalde omstandigheden kunnen met zich brengen dat een verzekeraar ten minste 50% formeel onafhankelijke commissarissen dient te hebben ter waarborging van een beheerste en integere bedrijfsvoering en een evenwichtige of adequate organisatiestructuur. Hierbij denkt DNB aan situaties waarin de belangen van de betreffende verzekeraar onverenigbaar zijn met, tegengesteld zijn aan, of ondergeschikt (dreigen te) raken aan, belangen van aandeelhouders of andere stakeholders. In al deze omstandigheden is van bijzonder belang dat de RvC voor countervailing power kan zorgen. De genoemde omstandigheden zijn voorbeelden van dergelijke situaties.</p>	
--	---	--	--

		<p>groepen met een holdingstructuur een aandeelhouder met een meerderheidsbelang hebben en dit is volgens het Verbond geen reden voor het hanteren van een strenger criterium dan 50%.</p> <p>Ad 4: 'Moeder buiten de EER' is volgens het Verbond geen onderscheidend criterium. Volgens het Verbond kan ook binnen de EER een dergelijke situatie zich voordoen en in alle gevallen is de raad van commissarissen van de verzekeraar aan te spreken.</p>	<p>Ad 3: DNB heeft de bewoordingen van deze omstandigheid gewijzigd om te verduidelijken dat het hier niet enkel gaat om de aanwezigheid van een holdingstructuur maar om situaties waarin de belangen van de verzekeraar onverenigbaar zijn met, tegengesteld zijn aan, of ondergeschikt (dreigen te) raken aan, belangen van aandeelhouders.</p>	
7.	Verbond	<p>Governance van de groep en 'interne' commissarissen.</p> <p>Het Verbond merkt op dat in algemene zin het consultatiedocument lijkt te zijn geschreven vanuit de belangen van de individuele verzekeraar. De beheersing (governance) van de groep, waarbij 'interne' commissarissen een belangrijke rol (kunnen) spelen blijft onbelicht. Het Verbond maakt zich zorgen dat het voorgestelde beleid kan bijdragen aan een verminderde beheerste bedrijfsvoering op groepsniveau.</p>	<p>DNB verwijst naar haar reactie bij 4c waarin is opgemerkt dat er geen restricties bestaan om een formeel onafhankelijke commissaris op het niveau van de moederonderneming of holding van de verzekeraar, ook als formeel onafhankelijk commissaris te beschouwen bij de verzekeraar zelf.</p>	Ja
Q&A onafhankelijkheid raad van commissarissen – Banken				
8	Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)	<p>Toepassing Q&A op significante banken</p> <p>De NVB merkt op dat de ECB verantwoordelijk is voor alle betrouwbaarheids- en geschiktheidstoetsingen voor RvC-leden van</p>	<p>DNB deelt de visie van de NVB niet dat een juridische grondslag ontbreekt om bij significante banken eisen te stellen aan de mate van formele onafhankelijkheid van RvC-leden. Immers, de wet verlangt van banken een beheerste en integere bedrijfsvoering; onderdeel van de beheerste bedrijfsvoering is een duidelijke, evenwichtige en adequate</p>	Nee

		<p>significante banken. Het ECB-beleid t.a.v. deze toetsingen is vastgelegd in de 'ECB Guide to fit and proper assessments'. Hierin is opgenomen dat eisen m.b.t. formele onafhankelijkheid alleen kunnen worden gesteld voor zover deze eisen in nationale wetgeving zijn vastgelegd. Volgens de NVB is in de Nederlandse wetgeving geen verplichting opgenomen over formele onafhankelijkheid van RvC-leden. Verder stelt de NVB dat de eisen t.a.v. de formele onafhankelijkheid zoals vastgelegd in de geconsulteerde Q&A niet aansluiten bij het ECB-beleid en derhalve niet van toepassing kunnen zijn op significante banken.</p>	<p>organisatiestructuur (resp. art. 3:17 Wft en art. 17 Bpr). Bij de toevoeging van het evenwichtigheids criterium in artikel 17 Bpr heeft de wetgever expliciet aangegeven dat DNB toezicht uitoefent op een duidelijk, evenwichtig en verantwoord systeem van bestuur en toezicht bij financiële ondernemingen. Ook heeft de wetgever uitdrukkelijk genoemd dat DNB de bevoegdheid heeft om specifieke eisen te stellen aan de corporate governance van financiële ondernemingen en in dit kader ook de bevoegdheid heeft een evenwichtige corporate governance af te dwingen. Daarbij wordt door de wetgever aangegeven dat het dan met name gaat over een adequaat toegeruste en gepositioneerde en onafhankelijk functionerende RvC. Naar het oordeel van DNB bevat de Nederlandse wetgeving daarmee een basis om – casusafhankelijk en adequaat gemotiveerd – eisen te stellen aan de mate van formele onafhankelijkheid in de RvC.</p> <p>Met de geconsulteerde beleidsuiting communiceert DNB haar interpretatie van het relevante wettelijke kader inzake het onafhankelijk functioneren van een RvC. DNB past daarbij de toepasselijke EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid toe. In deze richtsnoeren zijn bepalingen opgenomen over de mate van formele onafhankelijkheid bij significante banken. In de Q&A wordt bij het bepalen van het aantal onafhankelijke leden bij significante banken aangesloten bij deze bepalingen van de EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid.</p>	
--	--	--	--	--

9	NVB	<p>Independence in appearance</p> <p>De NVB merkt op dat in de bestaande Q&A twee soorten onafhankelijkheid werden benoemd: onafhankelijkheid van geest (<i>'independence in mind'</i>) en formele onafhankelijkheid (<i>'independence in state'</i>) en dat in de herziene Q&A ook over een derde vorm van onafhankelijkheid wordt gesproken, namelijk <i>'independence in appearance'</i>. Deze laatste vorm ziet op het voorkomen en beheersen van belangenconflicten. De NVB onderschrijft het belang van <i>'independence in appearance'</i> naast de twee andere vormen van onafhankelijkheid.</p>	<p>De in 2019 gepubliceerde beleidsuiting maakte reeds vermelding van <i>'independence in appearance'</i>. DNB neemt deze opmerking ter kennisgeving aan.</p>	Nee
10	NVB	<p>De NVB onderschrijft de beleidsinterpretatie in de herziene Q&A voor niet-significante en niet-beursgenoteerde dochterondernemingen met een bankvergunning. Deze banken dienen in beginsel (ten minste) over 1 formeel onafhankelijke commissaris te beschikken. Van deze eis kan onder omstandigheden worden afgeweken waardoor het ook mogelijk is dat géén formeel onafhankelijke commissarissen aanwezig zijn.</p>	<p>Op basis van de EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid dienen banken die niet-significant en niet-beursgenoteerd zijn, in beginsel te beschikken over ten minste één formeel onafhankelijke commissaris. Daarnaast bepalen de EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid dat in het geval van bank-dochterondernemingen die niet-significant en niet-beursgenoteerd zijn en die volledig eigendom zijn van een bank-moederonderneming, met name wanneer de dochteronderneming in dezelfde lidstaat is gevestigd als de moederonderneming, afgezien kan worden van de verplichting tot het hebben van formeel onafhankelijke commissarissen.</p> <p>De richtsnoeren kennen dus een proportioneel regime waarbij voor een specifieke categorie niet-significante en niet-beursgenoteerde banken (nl. die tevens volledig eigendom zijn van</p>	Nee

			<p>een bank-moederonderneming, met name wanneer de dochteronderneming in dezelfde lidstaat is gevestigd als de moederonderneming) is bepaald dat kan worden afgezien van de verplichting tot het hebben van formeel onafhankelijke commissarissen. Daaruit volgt naar het oordeel van de DNB dat alle andere niet-significante en niet-beursgenoteerde commissarissen over ten minste één formeel onafhankelijke commissaris dienen te beschikken.</p>	
11	NVB	<p>Definitie 'Voldoende aantal'</p> <p>De NVB vraagt of DNB nader kan specificeren wat bedoeld wordt met 'voldoende aantal' formeel onafhankelijke commissarissen. De NVB vraagt ook hoe 'voldoende aantal' zich verhoudt tot de opmerking '<i>Voor beursgenoteerde banken geldt [...] dat zij een RvC hebben die in meerderheid uit formeel onafhankelijke commissarissen bestaat</i>'.</p>	<p>De geciteerde passage is een weergave van hetgeen is opgenomen in de Corporate Governance Code (CGC) en is geen interpretatie van DNB. De CGC is een vorm van zelfregulering voor beursgenoteerde ondernemingen.</p> <p>De 'case by case' benadering van de Q&A voor de banken sluit één-op-één aan bij het proportionele stelsel wat betreft formele onafhankelijkheid uit de EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid. Dit betekent dat er bij significante of beursgenoteerde banken (categorie 1) een 'voldoende aantal' formeel onafhankelijke commissarissen dient te zijn, bij banken die niet beursgenoteerd en niet significant zijn (categorie 2) dient er 'ten minste één onafhankelijk lid' te zijn, en bij een bepaalde groep bank-dochterondernemingen die niet beursgenoteerd en niet significant zijn, (categorie 3) kan worden afgezien van de verplichting tot het hebben van formeel onafhankelijke commissarissen. Voor alle drie de categorieën is er sprake van invulling van een open norm. De invulling hangt af van de</p>	Nee

			omstandigheden van het geval. Hierdoor is een uniforme specificatie van het begrip 'voldoende aantal' niet mogelijk. DNB biedt met de herziene Q&A inzicht in de omstandigheden die zij betreft bij de afweging wat in een specifieke casus een 'voldoende aantal' formeel onafhankelijke commissarissen is. In de herziene Q&A worden voorbeelden genoemd van omstandigheden die met zich kunnen brengen dat een bank ten minste 50% formeel onafhankelijke commissarissen dient te hebben ter waarborging van een beheerste en integere bedrijfsvoering en een evenwichtige organisatiestructuur.	
12	NVB	Toepassing op 'Significante dochterondernemingen' De NVB vraagt of DNB kan specificeren wat een 'voldoende aantal' formeel onafhankelijke commissarissen is voor een 100% dochteronderneming (met dezelfde bankvergunning als de moedermaatschappij), die kwalificeert als een significante bank?	De Q&A verwijst naar de relevante EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid. Deze richtsnoeren hanteren een proportionele driedeling tussen verschillende soorten instellingen. Een significante 100% dochteronderneming kwalificeert in de eerste plaats als een bank in categorie 1 (omdat zij significant is). Hiervoor geldt dus het criterium dat dergelijke banken moeten beschikken over een voldoende aantal formeel onafhankelijke commissarissen. Voor nadere toelichting op het begrip 'voldoende aantal' zie punt 11.	Nee
13	NVB	100% dochterondernemingen met andere dienstverlening De NVB merkt op dat in de praktijk situaties denkbaar zijn waarin de belangen van de dochteronderneming en de moederonderneming niet uiteen hoeven te lopen, ook al is er sprake van een ander type dienstverlening door de moederonderneming of een ander type vergunning van de moederonderneming. De NVB geeft hierbij als	DNB benadrukt dat het deel in de Q&A waar de NVB naar verwijst betrekking heeft op een <i>bank</i> die deel uitmaakt van een groep waarbij de moederonderneming een entiteit is met een andere dienstverlening en/of die niet dezelfde vergunning heeft als de bank. Voorbeelden hiervan zoals genoemd in de Q&A zijn: bank/verzekeraar, bank/clearing of bank/betaalinstelling. Voor het voorbeeld van de (her)verzekeraar dat de NVB noemt, verwijst DNB naar haar reactie op punt 17 hierna.	Nee

		voorbeeld een (her)verzekeraar die 100% dochter is. De NVB vraagt of, als aangetoond kan worden dat de belangen van de dochter en de moeder in belangrijke mate samenvallen, bij een 100% dochteronderneming met een andere dienstverlening dan de moedermaatschappij kan worden volstaan met het benoemen van 1 formeel onafhankelijke commissaris?		
14	NVB	Onafhankelijkheid binnen de context van een groep De NVB vraagt of een persoon die kwalificeert als formeel onafhankelijke commissaris bij een dochteronderneming van de groep óók zitting kan nemen als formeel onafhankelijke commissaris in de RvC van een andere dochteronderneming van dezelfde moedermaatschappij?	Het kan niet zonder meer aangenomen worden dat een commissaris die formeel onafhankelijk is bij een bank die deel uitmaakt van een groep ook als formeel onafhankelijk beschouwd kan worden bij een andere (bank-)dochteronderneming van dezelfde moedermaatschappij. Om te beoordelen of een commissaris formeel onafhankelijk is, hanteert DNB de criteria uit de EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid (paragraaf 89). Hierbij geldt eveneens (paragraaf 90) dat een bank ondanks het voldoen aan één of meer van deze criteria gemotiveerd kan aantonen dat een (beoogde) commissaris desondanks als formeel onafhankelijk kan worden beschouwd.	Nee
15	NVB	Verandering van status tijdens benoemingstermijn De NVB vraagt of de status van een commissaris tijdens de benoemingstermijn kan wijzigen van 'niet formeel onafhankelijk' naar 'wél formeel onafhankelijk'? De NVB geeft hierbij de volgende situatie als voorbeeld: een commissaris voldoet bij zijn/haar aantreden niet aan	De status van een commissaris kan tijdens de benoemingstermijn niet wijzigen van 'formeel niet-onafhankelijk' naar 'formeel onafhankelijk'. De kwalificatie 'formeel niet-onafhankelijk' blijft behouden gedurende de gehele benoemingstermijn. Dat blijkt uit de EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid onderdeel 89, waarin bijvoorbeeld onder sub a) verwezen wordt naar 'de voorgaande vijf jaar' en onder sub g) staat: 'ten minste drie jaar verstreken	Nee

		de formele onafhankelijkheidsvereisten uit de EBA/ESMA Richtsnoeren inzake geschiktheid (bijvoorbeeld omdat hij/zij nog niet lang genoeg uit dienst is), maar tijdens zijn/haar benoemingstermijn voldoet die commissaris wel aan deze vereisten (bijvoorbeeld omdat hij/zij dan het vereiste aantal jaren uit dienst is).	tussen de beëindiging van die dienstbetrekking en de aanvaarding van zijn functie'. Met andere woorden, de periode wordt berekend voor de benoeming en loopt daarmee niet door tijdens de benoemingsperiode. Voorts vormt de onafhankelijkheid van een commissaris onderdeel van de geschiktheidstoetsing en van de beoordeling van de collectieve geschiktheid van een RvC.	
16	NVB	<p>Bevestiging van interpretatie van de Q&A t.a.v. concreet aantal vereiste formeel onafhankelijke commissarissen</p> <p>De NVB vraagt of het juist is dat in de herziene Q&A niet-significante en niet-beursgenoteerde dochterondernemingen met een bankvergunning in beginsel (ten minste) 1 formeel onafhankelijke commissaris moeten hebben en dat hiervan onder omstandigheden afgeweken kan worden afgeweken, waardoor het ook mogelijk is dat een dergelijke dochteronderneming géén formeel onafhankelijke commissarissen heeft.</p> <p>De NVB heeft aanvullend hierop een tabel ingevoegd waar naar haar inzicht 'vuistregels' kunnen worden gehanteerd voor het minimum aantal formeel onafhankelijke commissarissen per type bank.</p>	<p>Wat betreft het aantal formeel onafhankelijke commissarissen voor een niet-significante en niet-beursgenoteerde dochteronderneming met een bankvergunning verwijst DNB hier naar haar reactie op punt 10 hierboven.</p> <p>Voor het vereiste aantal formeel onafhankelijke commissarissen per categorie bank verwijst DNB naar het onderdeel 'Wat is een 'voldoende aantal' formeel onafhankelijke commissarissen?' in de Q&A voor banken.</p>	Nee

17	NVB	<p>Captives verwerken in de nieuwe beleidsuiting</p> <p>De NVB merkt op dat in het verleden in de communicatie met DNB door DNB toegezegd is dat in de eerstvolgende update van de bestaande Q&A de bijzondere positie van captives¹ zou worden verduidelijkt door op te nemen dat een captive onder voorwaarden kan volstaan met minimaal één formeel onafhankelijke commissaris (in plaats van minimaal 50% formeel onafhankelijke commissarissen). De NVB signaleert dat deze proportionele benadering (nog) niet door DNB in de Q&A is verwerkt.</p>	<p>DNB past bij een captive in een bankengroep de EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid toe.² Volgens de richtsnoeren dienen instellingen die significant noch beursgenoteerd zijn, in beginsel ten minste één formeel onafhankelijk RvC-lid te hebben. DNB verwijst ook naar de Q&A onafhankelijkheid raad van commissarissen – Verzekeraars. In deze Q&A wordt ook aandacht besteed aan captives.</p>	Nee
18	NVB	<p>Integraal publiceren consultatiereactie</p> <p>De NVB ziet graag dat haar consultatiereactie, omwille van transparantie, door DNB integraal gepubliceerd wordt op haar website.</p>	<p>DNB neemt deze opmerking ter harte en zal de consultatiereactie van de NVB integraal publiceren op haar website.</p>	Nee

¹ Volgens de Solvency II richtlijn is een (her)verzekeringscaptive (kort gezegd) een verzekerings- of herverzekeringsmaatschappij die eigendom is van een moedermaatschappij om uitsluitend (her)verzekeringsdekking te bieden voor het bedrijfsrisico van de leden van de groep waarvan zij deel uitmaakt.

² De EBA/ESMA richtsnoeren inzake geschiktheid, punt 9 bepaalt: *RKV-instellingen die onder Richtlijn 2013/36/EU vallen, dienen zich op individuele, gesubconsolideerde en geconsolideerde basis aan deze richtsnoeren te houden, met inbegrip van hun dochterondernemingen die niet onder Richtlijn 2013/36/EU vallen, ook als zij in een derde land zijn gevestigd, met inbegrip van offshore financiële centra, overeenkomstig artikel 109 van die richtlijn.*